

Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet

ZÁRÓJELENTÉS

34/2003

Az esemény kategóriája: légiközlekedési baleset

Helyszíne: Maklár község

Időpontja: 2003. március 21. 16 óra 15 perc

Légijármű típusa, lajstromjele: Cessna C 150L, HA-SUA

A szakmai vizsgálat célja légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Az esemény összefoglalása:

Az esemény kategóriája:	ACCID légiközlekedési baleset
A légi jármű gyártója:	Reims Aviation, Franciaország
típusa:	Cessna C-150L
felség- és lajstromjele:	HA-SUA
gyári száma:	F 150 00955
A légi jármű tulajdonosa:	Reims Avion Kft.
üzembentartója:	Cessna Bt.
A baleset napja és időpontja (LT):	2003. március 21. 16 óra 15 perc
helye:	Maklár község

**A repülőbaleset következtében a légi járművezető életét veszítette.
A légi jármű megsemmisült.**

Lajstromozó állam: Hungary

Lajstromozó hatóság: Polgári Légiközlekedési Hatóság

**A baleset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet:
Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet**

Az eset összefoglaló áttekintése:

A vizsgálat adatai:

A Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet ügyeletére az esetet a Heves Megyei RFK ügyelete jelentette 2003.03.21-én 16 óra 50 perckor.

A Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet igazgatója a légiközlekedési baleset, vizsgálatára szakmai bizottságot alakított, melynek

elnöke: Sipos Sándor

tagja: Burda Pál

A Polgári Légiközlekedési Hatóságot a bejelentés vételét követően az ügyeletes haladéktalanul értesítette.

A szakmai bizottság az eljárása során:

- A baleset bekövetkezését követően megvizsgálta a légiközlekedési baleset helyszínét, a repülőgépet roncsot.
- A helyszínen meghallgatta az érdemi információval rendelkező személyeket.
- Video felvételeken rögzítette a becsapódás helyét, környezetét, a roncs szétszerelését.
- Külön videofelvétel készült nappali fényviszonyok között az eset helyszínéről, a közvetlen szemtanú nyilatkozatáról, amelyen bemutatja az eset lefolyását.
- A kivizsgáló szakbizottság a későbbiekben begyűjtötte az eset értékeléséhez szükséges dokumentumokat.

1. Ténybeli információk

1.1. A repülés lefolyása:

2003. március 21-én 15 és 16 óra között a repülőgép társtulajdonosa átrepülte a HA-SUA lajstromjelű repülőgépet Miskolc repülőtérrel a Maklár község mellett lévő nem nyilvános fel-leszállóhelyre. A maklári fel-leszállóhely a jelzett időpontban zárva volt, használatára a pilóta az üzemeltetőjétől engedélyt nem kapott. A repülőgépvezető

ezt figyelmen kívül hagyva leszállt, majd a repülőgépet átadta a később balesetet szenvedett pilótának.

A gép átvétele után a pilóta egy ismerősével felszállt, de néhány perces repülés után a nyilatkozatok szerint, az utas rosszullete miatt leszállt. Az utas kiszállt, majd a repülőgép vezető megfordult a géppel és a 180°-os irányú futópályát használva felszállt. Sebességgyűjtés után néhány méter magasságon a felszállás irányához képest 190°-200°-os fordulót hajtott végre és kis magasságon (kb. 2 méter) teljes gázzal a hangár felé tartott. A hangárt megközelítve a repülőgépet a hossz tengely mentén balra 25°-30°-ra bedöntve (a bal szárnyvég kb. 1/2 méterre volt a talajtól) és ezt megtartva 40°-45°-os emelkedésű bal fordulóba kezdett. A hangártető magasságát elérve a repülőgép bal szárnyvégével (a szárnyvégtől 0,4 méternyire) erős csattanás hang kíséretében, a tetőn lévő szélzsákgyűrűnek ütközött. A gyűrűn nem volt szélzsák. Az ütközéstől a bal szárny törővég első része levált a szárnyról.

A gép változatlan bal emelkedő fordulóban teljes gázzal tovább emelkedett, miközben a repülési sebessége fokozatosan csökkent. Az ütközés helyétől hozzávetőlegesen 300 méterre 70-80 méter magasságban a repülőgép balra bedőlve hirtelen előre billent és zuhanásba ment át. Elsodródó, de közel függőleges zuhanásban a földre csapódott. A becsapódás helye, egy a Maklár községhez tartozó lakóingatlan kertben volt. A földnek ütközés során a pilóta életét veszítette, a repülőgép megsemmisült.

1.2. Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet	Utások	Egyéb személyek
Halálos	1	0	0
Súlyos	0	0	0
Kisebb/semmilyen	0	0	0

1.3. A légi jármű rongálódása

A légi jármű a légiközlekedési baleset következtében megsemmisült.

1.4. Egyéb kár

A légi jármű becsapódásának helyén, illetve annak körzetében taposási és talaj elszennyeződési kár keletkezett.

1.5. A személyzet adatai

A légi jármű parancsnoka:

Kora, neme:

32 éves férfi

Szakszolgálati engedélye érvényessége

Szakmai: A légi jármű pilóta szakszolgálati engedélybe történt legutolsó bejegyzés szerint a szakmai érvényesség 2002.12.31-ig állt fenn. Az érintett 2003.03.21-én HCPL hosszabbító vizsgát tett a PLH-nál. A hatósági jegyzőkönyv szerint „megfelelt” minősítéssel. A vizsga alapján a szakszolgálati engedély újabb érvényessége 2005.03.21-ig terjedt volna ki, azonban ennek bejegyzésére a légiközlekedési baleset következtében már nem került sor.

Egészségügyi:

2003. 05. 14.-ig

Képesítései:

vitórlázó és motoros „A” pilóta

Jogosításai:

vitórlázó és motoros oktató

Vontatópilóta

Repült ideje:

Összesen:

Motoros: 350 óra

Vitorlázó: 1080 óra

Utolsó 24 hónapban:

Motoros: 50 óra

Vitorlázó: 130 óra

1.6. A légi jármű adatai

A légi jármű légi alkalmasságának érvényessége: 2003. április 18-ig

Gyártási ideje	1973	leszállások száma
Gyártás óta repült idő	6471 óra 54 perc	
Utolsó nagyjavítás óta	Nem volt nagyjavítva	

- a) A légi jármű korlátozások nélküli, érvényes légi alkalmassági bizonyítvánnyal rendelkezett az esemény időpontjában. A repülőgép műszaki üzemeltetésével és karbantartásával kapcsolatos ismert hiányosságoknak nem volt hatásuk a baleset bekövetkezésére.
- b) A repülőgép a baleset időpontjában üzemanyagokkal feltöltött, repülésre alkalmas állapotban volt. Terhelése és tömegközéppontja az előírt, illetve megengedett szélső értékek között volt.

A légi jármű egyéb adatai és jellemzői nem hozhatók összefüggésbe az esemény lefolyásával, ezért további részletezésük nem szükséges:

1.7. Meteorológiai adatok

Az eset repülésre alkalmas időjárási körülmények és nappali fényviszonyok között következett be. Az időjárási körülmények az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.8. Navigációs berendezések.

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés.

A légi járművön a típusalkalmassági bizonyítványban leírt berendezések voltak telepítve, azok megfelelően működtek.

1.10. Repülőtéri adatok

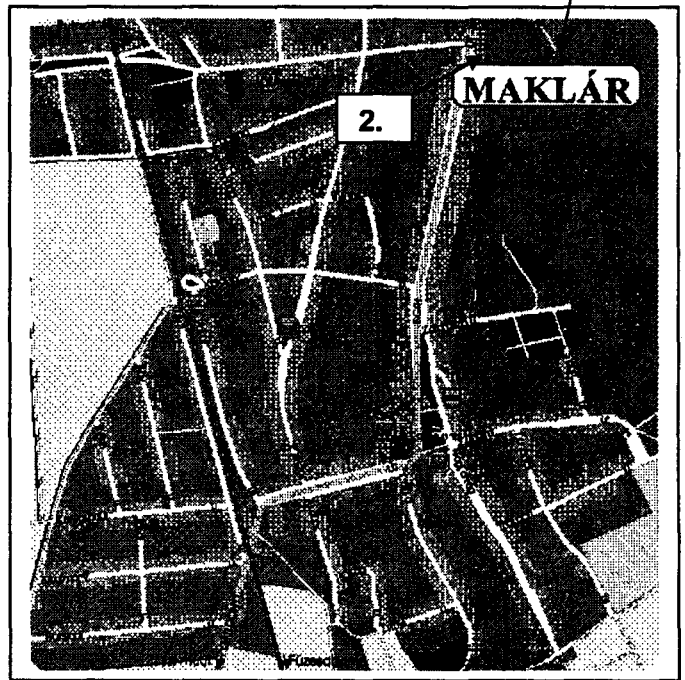
Az esetben érintett nem nyilvános fel- leszállóhely az eset idején üzemben kívül volt. Egyik pilóta sem kapott engedélyt a használatára.

1.11. Légi jármű adatrögzítők.

A légi járművön adatrögzítő nem volt, az érintett légi jármű típusra és a feladathoz ennek használata nincs előírva.

1.12. A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok.

A repülőgép a lezuhanását megelőzően bal szárnyvégével a hangártetőn lévő szélzsákgyűrűnek ütközött (1.). A gyűrűn nem volt szélzsák, mivel az ideiglenes felleszállóhely nem üzemelt. Az ütközés következtében a balszárny törővég levált a szárnyról és a szélzsákgyűrű belegyűrődött a belépőélebe. A repülőgép kormány szervei a roncs vizsgálata szerint nem sérültek meg. A roncsra nem volt található olyan rendellenes törés, kopás, deformáció vagy elszíneződés, ami alkatrész, illetve anyaghibára utalt volna. A becsapódás helye, (2.) a roncs szétszerelése fénykép- és videofelvételeken lett rögzítve.

1.13. Az orvosi és az igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatok adatai

A légi járművezető a feladat megkezdése előtt érvényes 1. eü. osztályú repülőorvosi minősítéssel rendelkezett. Az elvégzett vizsgálatok szerint a pilóta a baleset idején sem alkohol, sem egyéb gyógyszer, illetve növényvédőszer, valamint ópiátok és amfetamin származékok hatása alatt nem állt. Az iü. orvosszakértői vizsgálat megállapításai szerint a pilóta sérülései a motoros sportrepülővel történt lezuhanás kapcsán keletkeztek, sorsszerű szervi megbetegedések hiányát állapították meg.

1.14. Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15. A túlélés lehetősége

A légi jármű nagy erejű becsapódása következtében a pilóta olyan súlyos, az élettel nem össze egyeztethető sérüléseket szenvedett, hogy azonnali szakszerű orvosi ellátás sem menthette volna meg.

1.16. Próbák és kísérletek

Az igazságügyi orvos szakértői vizsgálaton kívül próbákat és kísérleteket nem folytattak, az esemény okainak feltárásához ezekre nem volt szükség.

1.17. A szervek jellemzése

Az érintett szervek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok elemzése nem történt meg.

1.18. Kiegészítő adatok

A felsorolt tényadatokon kívül más információt nem indokolt nyilvánosságra hozni.

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során újabb módszerek alkalmazása nem volt szükséges.

2. Elemzés

A felsorolt tények elemzéseként kiemelendő, hogy a baleset bekövetkezésével kapcsolatban a műszaki okok az ismert adatok birtokában szinte teljes mértékben kizárhatóak. A repülés végrehajtásával kapcsolatban több szabályszegés is történt, amelyek közül több közvetlenül okozati összefüggésben állt a baleset bekövetkezésével, de ezen túl jellemzik azt a magatartást is, ami hibás cselekvésekhez vezetett. A szabályszegések felelősség szempontú elemzése nem célja és feladata ennek a szakmai vizsgálatnak. Ebben az esetben nem merült fel olyan körülmény, amely az érvényben lévő vonatkozó szabályozás esetleges korrigálásával megoldást mutatna a hasonló esetek megelőzésében. Az érintett légi járművezető képesítéseit, jogosításait és repült idejét tekintve gyakorlottnak mondható. Az időjárási körülmények a repülésre alkalmasak voltak. A felszállás után szabálytalanul alacsonyan végrehajtott forduló és a hangárba történt rácsapás indokolatlan kockázatvállalásnak számít. A hangár tetején kiálló szélzsák nélküli tartó könnyen elkerülhette a pilóta figyelmét. Az ütközést követő helyzetben a repülési sebesség lecsökkenése, a szárny átesése okozta közvetlenül a repülőgép hirtelen magasságvesztését, lezuhanását. A sérült szárny aerodinamikai profilja természetesen megváltozik, és ez jelentős elfordító nyomatékként jelentkezhet repülés közben, amit a kormányokkal kell lehetőség szerint ilyen esetben ellensúlyozni. Az elfordító nyomatékot növelhette a belépő élbe beledformálódott tartókeret súlya is. Arról, hogy milyen mértékben befolyásolta a deformáció a kormányozhatóságot, és ezzel kapcsolatban a pilóta miként ítélte meg helyzetét, hogyan tevékenykedett, nincsenek információk. Egyértelműen nem behatárolható, hogy mennyire volt fizikailag és mentálisan korlátozva a vészhelyzet megoldásában.

3. Következtetések

- Műszaki, meteorológiai és egészségügyi okok nem hozhatók összefüggésbe a baleset bekövetkezésével.
- A szabályszegésekkel kapcsolatos egyfajta deviáns magatartás balesetveszélyt hordoz.
- Az érintett légi jármű a repülés végrehajtására alkalmas volt, érvényes légi alkalmassággal és az előírt biztosítással rendelkezett.
- Az érintett légi járművezető a repülés végrehajtására jogosult volt.
- A repülési sebesség lecsökkenése, a szárny átesése kis magasságon okozta közvetlenül a repülőgép lezuhanását.

4. Biztonsági ajánlások

Az esettel kapcsolatban biztonsági ajánlás kiadása nem indokolt.

5. Függelék

Fénykép melléklet.

A KSzb. az esetre vonatkozó egyéb információt jelen zárójelentés keretében nem kíván közölni.

Budapest, 2004. február "10"

.....
Mészáros László
Igazgató